

ชายชาวลีซูกับการปรับเปลี่ยนสถานภาพภายใต้การขยายตัว
ของนักท่องเที่ยวจีนในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

The Changing Status of Lisu Man under the Expansion of
Chinese Tourists in Pai District, Mae Hong Son Province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยยุทธ ทวารานุรักษ์¹

อาจารย์กรุณา ใจใส²

Assistant Professor Chaiyut Tawharanurak³

Karuna Jaisai⁴

บทคัดย่อ

ความเป็นหญิงและชายของชาวลีซูในบริบทของการท่องเที่ยวนั้นมีสถานะที่เลื่อนไหลอย่างมาก การท่องเที่ยวได้ดึงดูดผู้หญิงลีซูออกจากพื้นที่ครัวเรือนไปยังพื้นที่ของตลาดท่องเที่ยวซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ การปรับเปลี่ยนสถานะดังกล่าวส่งผลอย่างยิ่งต่อชายชาวลีซูซึ่งเดิมคือผู้มีบทบาทอยู่ในพื้นที่สาธารณะและมีสถานภาพเป็นผู้นำของครอบครัวและผู้ถือครองอำนาจในการตัดสินใจหลัก ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากการฉวยใช้พื้นที่ของธุรกิจท่องเที่ยวในนามของตลาดของการขายสินค้าทางวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวโยงอยู่กับเพศหญิง แต่การขยายตัวของการท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวจีนนั้น พบว่ากลายเป็นช่องทางสำคัญในการแทรกตัวกลับเข้ามามีบทบาทอีกครั้งของชายชาวลีซู กอปรกับการขยายตัวของนักลงทุนจีนพร้อมๆ กับการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจีนยิ่งเป็นปัจจัยเสริมให้ชายชาวลีซูได้แสดงบทบาทในพื้นที่ท่องเที่ยวมากขึ้น และภายใต้กฎหมายการลงทุนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศไทยที่มีช่องโหว่ การแต่งงานกับผู้ถือสัญชาติไทยเพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจการจึงเป็นตัวเลือกหลักของ

¹ อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

³ Lecturer, College of Interdisciplinary Studies, Thammasat University, Thailand

⁴ Lecturer, Faculty of Social Administration, Thammasat University, Thailand

E-mail : porrcatu@hotmail.com, jkaruna12@gmail.com

หญิงชาวจีน ความสามารถในการภาษาและการมีพื้นที่ในพื้นที่ท่องเที่ยวได้ทำให้ชายชาวลีซูเป็นตัวเลือกหลักของนักธุรกิจหญิงชาวจีนกลุ่มนี้ การแต่งงานกับหญิงนักลงทุนชาวจีนของชายชาวลีซูหาได้เป็นเพียงการสร้างรายได้ในทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่กลับทำให้สถานภาพในพื้นที่ครัวเรือนของชายชาวลีซูกลับมาอีกครั้งหนึ่ง แสดงให้เห็นว่าอำนาจของหญิงชายในพื้นที่ครัวเรือนมีความเปลี่ยนแปลงและสั่นไหวอยู่เสมอขึ้นอยู่กับการใช้ของทั้งหญิงและชาย

คำสำคัญ : ชายชาวลีซู, การท่องเที่ยว, ความเป็นหญิงชาย, นักท่องเที่ยวจีน

Abstract

The Lisu women and men in the context of tourism have a very modest status. Tourism has pulled Lisu women from the household area to the tourist market area, which is a public area. This change of status has a profound effect on the Lisu man, who was originally a public figure and a leader in the family, the main decision maker. This change is due to the use of the tourist area as a market for the cultural products, which is related to the women. However, the expansion of tourism aimed at increasing the number of Chinese tourists, has become an important channel for reintegration into the role of Lisu man. In addition to the expansion of Chinese investors who have expanded with Chinese tourists, also under the Investment Law for Foreigners in Thailand, there are loopholes. Being married to a Thai national is a great option for Chinese women. Language skills and space in the tourist area make Lisu men the prime choice of these business people. To be marriage with the Chinese business women is not only an economic gain, but the status of the Lisu man's household again. This article demonstrates that the power of women and men in the household is always changing, depending on the context and exploitation of both women and men.

Keywords : Lisu Men, Tourism, Gender, Chinese Tourists

บทนำ

ตลาดนักท่องเที่ยวจีนจัดว่าเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีการคาดการณ์ว่าใน พ.ศ.2563 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางออกนอกประเทศ 300 ล้านคน (DAI Bin, JIANG Yiyi, YANG Liqiong, and MA Yiliang (2013) นับจาก พ.ศ.2555 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและเพียงสามปีใน พ.ศ. 2558 พบว่านักท่องเที่ยวจีนมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 96.11% (กรมการท่องเที่ยว, 2559) จากการโหวตรางวัล “ที่สุดในประเทศไทย” จากโครงการ “The Best of Thailand Voted By Chinese Tourists” พบว่าเชียงใหม่ได้รับการโหวตเป็นอันดับหนึ่งของปลายทางการท่องเที่ยวในประเทศไทย นักท่องเที่ยวเดินทางโดยเครื่องบินเป็นหลักโดยบินตรงมายังสนามบินนานาชาติดอนเมืองและสนามบินนานาชาติเชียงใหม่ ใน พ.ศ.2560 นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มสายการบินมากขึ้น ได้แก่สายการบินไชน่าเซาท์เทิร์น แอร์ไลน์ และสายการบินไชน่า อีสเทิร์น แอร์ไลน์ จำนวน 12 เที่ยวบิน เข้าสู่ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ ส่งผลให้จำนวนผู้โดยสารชาวจีนที่ผ่านเข้าออกช่องทางท่าอากาศยานเชียงใหม่ เฉลี่ยต่อวันคือ 3,500–4,000 คน และเพิ่มสูงขึ้นถึง 5,000 คนในระหว่างเทศกาลตรุษจีน (ออนไลน์: <http://thairath.co.th/content/844985>)

การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจีนในภาคเหนือตอนบนนั้น ในทางเศรษฐกิจพบว่าส่งผลต่อการขยายตัวของรายได้ในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 32.6 เกิดโอกาสในการทำธุรกิจใหม่ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจีนร้อยละ 34.6 เกิดการปรับตัวของผู้ประกอบการท้องถิ่นเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวจีนร้อยละ 35.6 นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการจ้างงานในท้องถิ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 37.5 ในด้านลงทุนส่งผลให้มีการขยายตัวสูงขึ้นร้อยละ 33.3 ในส่วนของการลงทุนนี้พบว่านอกจากนักลงทุนจะเป็นกลุ่มนักลงทุนท้องถิ่นหรือต่างถิ่นแล้วยังพบว่านักลงทุนจีนเองเริ่มมีการเข้ามาลงทุนทั้งในส่วนของที่พักในระดับต่างๆ ทั้งโรงแรมขนาดใหญ่และเกสเฮาส์ขนาดเล็ก และในส่วนของร้านอาหารและของที่ระลึก (กรวรรณ สังขกร และคณะ, 2560)

ส่วนการลงทุนของชาวจีนนั้น ในจังหวัดเชียงใหม่พบว่ามีรูปแบบการลงทุนในสามรูปแบบด้วยกันคือ รูปแบบที่ 1 นักลงทุนชาวจีนเข้ามาแบบถูกกฎหมายโดยเข้า

มาร่วมลงทุนถือหุ้น 49% ต่อ 51% โดยหากธุรกิจนั้นมีผู้ร่วมดำเนินการสองคน คนไทยผู้ลงทุนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยร้อยละ 51 ของหุ้นทั้งหมดและคนต่างชาติจะสามารถถือหุ้นได้สูงสุดเพียงร้อยละ 49 รูปแบบที่ 2 นักลงทุนจีนเข้ามาลงทุนด้วยการให้คนไทยเป็นผู้จดทะเบียนบริษัทและบริหารตามนโยบายที่กลุ่มทุนกำหนด และรูปแบบที่ 3 กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ที่เข้ามาเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจำนวนของนักลงทุนรูปแบบที่ 1 กับ 2 จะเป็นที่นิยมมากที่สุด (กรุงเทพธุรกิจ, 2558) ข้อมูลจากสมาคมการค้าอสังหาริมทรัพย์จังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน พบว่าเวลานี้มีนักลงทุนจากจีนประมาณ 50 รายที่แสดงความสนใจจะเข้ามาลงทุนในธุรกิจคอนโดมิเนียม บ้านจัดสรร โรงแรม เกสต์เฮาส์ ร้านค้าปลีก และจำหน่ายของที่ระลึก มูลค่าการลงทุนกว่า 20,000 ล้านบาท ขณะเดียวกันมีการประเมินว่าปัจจุบันเฉพาะธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ น่าจะมีกว่า 20 แห่งที่ถูกนักลงทุนจีนเข้ามาซื้อกิจการไปแล้ว (ภาคเหนือ, 2560) แต่ในด้านการลงทุนของนักลงทุนจีนนั้นกลับพบว่ามีข้อจำกัดหลายด้านคือ (1) ด้านกฎหมายและการลงทุน (2) ด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษา (ThaiPBS, 2561) ข้อจำกัดดังกล่าวแก้ไขโดยการให้คนไทยซึ่งมีพื้นฐานภาษาจีนเป็นตัวกลางในการจัดการด้านธุรกิจ โดยเฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาจีนเป็นหลักนั้น การเข้ามาของนักลงทุนไทยได้ก่อให้เกิดการสร้างโอกาสและมีพื้นที่ในตลาดการท่องเที่ยวในยุคของการขยายตัวของนักท่องเที่ยวจีน พื้นที่ดังกล่าวนี้ถูกฉวยใช้อย่างลงตัวโดยชาวลีซูซึ่งมีสัญชาติไทยและสามารถสื่อสารภาษาจีนได้

ลีซูเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่จัดอยู่ในกลุ่มธิเบต-พม่า ของชนชาติโลโล ถิ่นกำเนิดดั้งเดิมของชนเผ่าลีซูอยู่บริเวณต้นน้ำโขงและแม่น้ำสาละวิน อยู่เหนือหุบเขาสาละวินในเขตมณฑลยูนนาน เมื่อสูญเสียดินแดนให้กับจีนและกลายเป็นคนไร้ ชาติ ชาวลีซูได้เคลื่อนย้ายเข้าสู่รัฐแดนตอนใต้ กระจัดกระจายอยู่ตามภูเขาในเมืองต่างๆ เช่น เมืองเชียงตุง บางส่วนอพยพไปอยู่เขตเมืองซือเหมา สิบสองปันนา ประเทศจีน หลังจากนั้นได้อพยพลงมาทางใต้เนื่องจากเกิดการสู้รบกันระหว่างชนเผ่าอื่น ชาวลีซูได้ถอยร่นเรื่อยลงมา จนในที่สุดก็แตกกระจายกัน เข้าสู่ประเทศพม่า จีน อินเดีย แล้วเข้าสู่ประเทศไทย เมื่อประมาณปี พ.ศ.2464 ชาวลีซู อยู่กลุ่มเดียวกับ มูเซอ และอาข่า เรียกว่าโลโล กลุ่มโลโลมีความสัมพันธ์กับภาษาพม่ามีภาษาพูดในกลุ่มหยา (โลโล) ตระกูลธิเบต-พม่า 30% เป็น

ภาษาจีนย่อ ไม่มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง ชาวลิซุมีวิถีชีวิตที่อาศัยการเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักแต่เมื่อธุรกิจท่องเที่ยวขยายเข้าสู่พื้นที่วัฒนธรรมลิซุโดยเฉพาะในส่วนของงานฝีมือจึงถูกหยิบใช้เป็นส่วนสำคัญที่ได้รับความนิยมในตลาดท่องเที่ยว โดยเฉพาะงานปักผ้าและเครื่องประดับกลายเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียง ซึ่งการปรับเข้าสู่ธุรกิจท่องเที่ยวนี้นอกจากจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตของชุมชนแล้ว ยังส่งผลถึงการปรับเปลี่ยนบทบาทของหญิงชายในพื้นที่ครัวเรือนด้วย

บริบทครอบครัวลิซุในพื้นที่ท่องเที่ยว

ชาวลิซุมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิต โดยครอบครัวของผู้หญิงจะยินดียกลูกสาวของตนให้กับชายผู้ซึ่งมีความชำนาญในการสร้างรายได้ หญิงสาวชาวลิซุเมื่อแต่งงานแล้วจะต้องย้ายไปอยู่ในบ้านของฝ่ายชายในฐานะสมบัติของครอบครัว ฝ่ายชายโดยเจตนาต้องทำหน้าที่ทุกอย่างในพื้นที่บ้านทั้งหุงข้าว ดูแลบ้าน เลี้ยงลูก ในขณะที่ฝ่ายชายคือผู้หารายได้และทำงานในพื้นที่นอกบ้าน ดังคำเปรียบเทียบกับชาวลิซุถึงสถานะของหญิงชายชาวลิซุที่ว่า สถานะของฝ่ายชายเปรียบเสมือนต้นไม้ในขณะที่ผู้หญิงคือใบไม้ ฝ่ายชายคือเสาหลักของครอบครัวทั้งในด้านการหารายได้และในส่วนของอำนาจการตัดสินใจ

ภายหลังการเข้ามาของธุรกิจท่องเที่ยว รูปแบบของครอบครัวชาวลิซุมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของความสัมพันธ์อย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงหลังการปราบปรามฝิ่นและส่งเสริมพืชเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำในชุมชนระหว่างผู้ที่มีทุนและที่ทำกิน และผู้ที่มีเพียงแรงงาน ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ส่งผลอย่างยิ่งต่อความเป็นหญิงชายในพื้นที่วัฒนธรรม รูปแบบการผลิตที่เปลี่ยนไปจากการค้าฝิ่นซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมากมายเพียงพอต่อการซื้อลูกสะใภ้และเสื้อผ้าใหม่สำหรับเทศกาลปีใหม่อลิซุ มาสู่การทำเกษตรที่ไม่สามารถรับประกันรายได้ให้กับครอบครัวผู้ซึ่งไม่มีทุนส่งผลให้การหาเงินสอດเพื่อซื้อลูกสะใภ้แทบจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง เมื่อผนวกรวมกับค่านิยมในการยกย่องนับถือหญิงที่สามารถส่งเสริมครอบครัวให้มั่งคั่งแล้วสถานะของลูกเขยที่ยากจนจึงยังไม่เป็นที่ปรารถนา ผู้หญิงเองก็ต้องดิ้นรนในการหาเลี้ยง

และจนเมื่อครอบครัวมากขึ้นทั้งการใช้ฝีมือด้านการเย็บปักผ้าสินค้าพื้นเมืองและการทำงานในภาคบริการ การเข้ามาของธุรกิจท่องเที่ยวได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการปรับพื้นที่ของผู้หญิงจากพื้นที่บ้านไปยังพื้นที่นอกบ้าน ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้นในบริบทของการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเธอเหล่านั้นเข้าสู่ตลาดอย่างเต็มตัว ทักษะการค้าและงานบริการกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ในขณะที่สถานะของชายชาวลีซูกลับค่อยๆ ถูกลดบทบาทลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของความเป็นผู้นำเลี้ยงครอบครัวและเป็นผู้นำของครอบครัว

เพศภาวะของชาวลีซูสามารถอธิบายผ่านกระบวนการประกอบสร้างทางวัฒนธรรม (Cultural Constructionism) โดยมองว่าเพศเป็นระบบสัญลักษณ์และโครงสร้างส่วนบน เกิดจากการตกตะกอนทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ชนชั้น และระบบเศรษฐกิจเฉพาะท้องถิ่น การจำแนกตีความเพศภาวะของกลุ่มคนหนึ่งๆ จึงต้องทำความเข้าใจบริบทเหล่านั้นควบคู่ไป (สุชาติดา ทวีสิทธิ์, 2547) สอดคล้องกับงานศึกษาของกาญจนา แก้วเทพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2546) ในประเด็นวัฒนธรรมและพื้นที่ พบว่ารูปแบบการจัดสรรพื้นที่ให้กับหญิงและชายในสังคมมีรูปแบบคล้ายกันทั่วโลกคือ พื้นที่ของผู้หญิงคือบ้าน และผู้ชายคือนอกบ้านหรือที่สาธารณะ ซึ่งในสังคมลีซุนั้นพบว่า ในบริบทของภาคเกษตรกรรมความเป็นหญิงชายของชาวลีซุนั้นถูกแบ่งแยกชัดเจนโดยฝ่ายหญิงนับได้ว่าเป็นใหญ่ในพื้นที่บ้านในขณะที่ฝ่ายชายมีบทบาทหลักในพื้นที่สาธารณะ เช่น ไร่ นา ชุมชน และมีอำนาจหลักในการตัดสินใจในภาพรวมของครอบครัว แต่จากงานศึกษาของชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์ (2554) กลับพบว่าในบริบทที่เปลี่ยนไป ความเป็นหญิงชายชาวลีซูไม่ได้ถูกผูกติดอยู่กับเพียงพื้นที่บ้านหรือสาธารณะเพียงอย่างเดียว กลับมีความสั่นไหวและยืดหยุ่นตามบริบทของการเปลี่ยนจากภาคการเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ซึ่งในความเป็นผู้หญิงในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นบทบาทของผู้หญิงได้ซ้อนทับกับพื้นที่ที่ผู้ชายชาวลีซูเคยเป็นทั้งในการเป็นผู้หารายได้ และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ยกตัวอย่างเช่นการเลือกที่จะทำสินค้าที่ระลึกทั้งรูปแบบ คุณภาพ การเลือกตลาด และกลุ่มเป้าหมายลูกค้า ไปถึงการแสดงตัวตนในการนำเสนอสินค้าผ่าน การเลือกใช้ความเป็นผู้หญิงลีซูเช่นการแต่งกาย ในการติดต่อกับลูกค้าแต่แสดงความเป็น

ผู้หญิงไทยสมัยใหม่ในบริบทของการเจรจากับหน่วยงานรัฐ สอดคล้องกับงานศึกษาของ รัชนก ชำนานมาก การปรับเปลี่ยนในพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงการถือครองอำนาจในพื้นที่ครัวเรือนด้วยจากที่ชายเป็นใหญ่และมีอำนาจสิทธิ ขาดแต่เพียงฝ่ายเดียวไปเป็นผู้ซึ่งสร้างรายได้ที่จนเจือครอบครัวยุคใหม่เป็นฝ่ายถือครอง อำนาจการตัดสินใจนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญแก่ผู้ซึ่งหาเลี้ยง และดูแลครอบครัว ในขณะที่ (รัชนก ชำนานมาก, 2551) พบว่าความเป็นหญิงชายของ ชาวผู้ไทยมีความสลับเปลี่ยนเมื่อมีการปรับเข้าสู่การเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดย พบว่า ผู้หญิงเองได้มีการผันตัวเองเข้าสู่พื้นที่สาธารณะโดยมีการเข้าร่วมในกิจกรรมทาง เศรษฐกิจของชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ที่สร้างรายได้จากเดิมที่อยู่เพียงในพื้นที่ครัวเรือนเท่านั้น ผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทในพื้นที่สาธารณะในเวลาเดียวกันกับการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ครัวเรือนไปพร้อมๆ กัน ความสัมพันธ์ของหญิงชายชาวผู้ไทยจึงอยู่ในลักษณะของการ เกื้อกูลกันในบริบทของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

จากงานศึกษาดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าบทบาทของหญิงชายไม่ได้ถูกผูก ดิตกับพื้นที่ในเชิงกายภาพอีกต่อไปกลับมีความสลับเปลี่ยนและยืดหยุ่นตามบริบทของการ ประกอบอาชีพที่ปรับเปลี่ยนไปในช่วงเวลาต่างๆ การปรับเปลี่ยนบทบาทและสถานภาพ ของชายหญิงนั้นนอกจากจะส่งผลในด้านการประกอบอาชีพแล้วยังส่งผลต่ออำนาจของ หญิงชายในพื้นที่ครอบครัวยุคใหม่ การออกจากพื้นที่ครัวเรือนไปสู่พื้นที่สาธารณะและการเข้ามา ดูแลพื้นที่ครัวเรือนเป็นกระบวนการที่ต้องใช้การเรียนรู้และการปรับตัวที่แปลกแตกต่าง จากรูปแบบการดำเนินชีวิตปกติ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ก็หาได้มีความตายตัวแต่มีรูปแบบ ที่หลากหลายและยืดหยุ่นพลิกแพลงตลอดเวลา การปรับเปลี่ยนสถานภาพของชายหญิง ในบริบทของการท่องเที่ยวจึงส่งผลอย่างยิ่งต่อกระบวนการในการจัดการกับพื้นที่ใหม่ของ ทั้งชายและหญิงภายใต้ค่านิยมความเชื่อดั้งเดิมของสังคมที่ตนเองอยู่

นักท่องเที่ยวจีน และการขยายตัวของนักลงทุนจีน

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนได้ขยายไปยังภูมิภาค ต่างๆ ทั่วโลก ยก สันตสมบัติ (ยก สันสมบัติ, 2557) ได้ศึกษาถึงรูปแบบและแนวคิด

ภายใต้การขยายตัวของนักลงทุนจีนในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาพบว่าแนวคิดหนึ่งที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์การลงทุนนอกจีนแผ่นดินใหญ่ได้ชัดเจนนั้นคือ แนวคิด ระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและเป็นกลไกสำคัญในการสร้างรากฐานในแต่ ละภูมิภาค งานศึกษาที่สนับสนุนแนวคิดนี้คือ (Mackie J., 1993) ที่ได้อธิบายถึงรูปแบบ การลงทุนของนักลงทุนชาวจีนที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ นอกเหนือการเป็นคู่ค้าแต่ให้ความสำคัญอย่างมากต่อโครงสร้างที่วางอยู่บนฐานของเครือ ญาติและการแต่งงานกับคนท้องถิ่น ในส่วนของการขยายตัวของการค้าลงทุนจากจีนนั้น นักลงทุนชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมีลักษณะเด่นประการหนึ่งซึ่ง กอร์ดอน เรด ดิง (Redding S.G., 1990) ได้วิเคราะห์ไว้ในประเด็นแนวคิดทุนนิยมจีนภายใต้วัฒนธรรม ทางเศรษฐกิจ (Chinese capitalism) ว่าองค์กรทางเศรษฐกิจของจีนนอกแผ่นดินใหญ่นั้น จะมีลักษณะของระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ที่เฉพาะสามเครือข่ายหลักคือ หนึ่ง ความสัมพันธ์กับข้าราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกและคุ้มกันผลประโยชน์ สอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น และสามความสัมพันธ์ในเครือญาติ โดยมีพื้นฐาน แนวคิดการลงทุนสร้างเครือข่ายผ่านความสัมพันธ์ส่วนตัว ระบบต่างๆของผู้ประกอบการ ไม่ได้อิงอยู่กับโครงสร้างหลักของสังคมนั้นๆ แต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่ง มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว

การลงทุนระหว่างจีนและไทยนั้น พบว่าภายหลัง 14 ตุลาคม 2516 แนวคิด เกี่ยวกับคอมมิวนิสต์เปลี่ยนไป เริ่มมีการสถาปนาไทยจีนขึ้นในปี 2518 ความสัมพันธ์ซึ่งมี การลงทุนด้านการค้าระหว่างกันมาโดยตลอด โดยเฉพาะในส่วนของทางท่องเที่ยว นั้นพบว่านับจากปี ค.ศ.2000-2016 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทย ขยายตัวจาก 750,000 คน เป็น 7,934,791 คน เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า นับได้ว่าจำนวน นักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยที่สูงขึ้นถึงร้อยละ 71 (กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) นับจากปี ค.ศ.2000-2016 ส่งผลให้นักลงทุนจีนสนใจลงทุนใน ธุรกิจบริการของไทยเพิ่มมากขึ้น (ลภัส อัครพันธุ์, 2561) สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจ go out strategy ของรัฐบาลจีนที่สนับสนุนการลงทุนของคนจีนในต่างประเทศ (Outward FDI) ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ 5 ปี ฉบับที่ 12 ปี

2010-2015 ที่เน้นการส่งเสริมการลงทุน โดยมีการอำนวยความสะดวกในการลงทุนทั้ง การลดขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน ยังมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนผ่าน China Development Bank และ Export Import Bank of China การลงทุนในต่างประเทศ ของภาคเอกชนมีมูลค่าสูงกว่าในส่วนของรัฐวิสาหกิจและเปลี่ยนรูปแบบจากการลงทุน แบบ Greenfield Investment เป็นการควบรวมกิจการ Merger and Acquisition มาก ขึ้น

หนึ่งในธุรกิจที่มีการลงทุนในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นคือธุรกิจเพื่อตอบสนองอุปสงค์ จากจีน โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยว ดังที่กล่าวมาแล้วในช่วงต้นถึงความนิยมในการ ออกมาท่องเที่ยวต่างประเทศ จาก 57 ล้านคนในปี 2010 เป็น 135 ล้านคนในปี 2016 ส่งผลให้ผู้ประกอบการและนักลงทุนจีนขยายการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการ และการท่องเที่ยวมากขึ้น (Wolfgang George ARLT., 2006) สำหรับในประเทศไทยนั้น พบว่ามีการลงทุนจากจีนในภาพรวม 308 ล้านดอลลาร์ แบ่งเป็นในส่วนของที่พัก 2 ล้านดอลลาร์ และการขายส่งสินค้าถึง 106 ล้านดอลลาร์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560) ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์การเข้ามาลงทุนของกลุ่มนักลงทุนจีนนี้พบว่า แม้ว่า มูลค่าการลงทุนในภาคอสังหาริมทรัพย์จากจีนจะยังมีมูลค่าไม่สูงมากนักและในส่วนของการลงทุนของบุคคลธรรมดาที่ซื้อที่อยู่อาศัยจะช่วยดูดซับอุปทานส่วนเกินในภาค อสังหาริมทรัพย์ได้ และด้วยข้อจำกัดในทางกฎหมายที่ห้ามไม่ให้ต่างชาติถือครองที่ดิน และจำกัดสัดส่วนความเป็นเจ้าของของผู้ประกอบการไม่ให้เกินร้อยละ 49 การถือ กรรมสิทธิ์ในที่ดินของคนต่างด้าว นั้น ตามกฎหมายไทยห้ามบุคคลต่างด้าวถือกรรมสิทธิ์ใน ที่ดิน ยกเว้นตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ สรุปดังต่อไปนี้

1) โดยการรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 93 ซึ่งเมื่อรวมกับที่ดินที่มีอยู่แล้วหรือยังไม่เคยมีต้องไม่เกินจำนวนที่จะพึงมีได้ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 87 เช่นที่อยู่อาศัยไม่เกิน 1 ไร่ ซึ่งต้องได้รับอนุญาต จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

2) คนต่างด้าวที่ได้นำเงินมาลงทุนตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต้อง ไม่ต่ำกว่า 40 ล้านบาท อาจขอให้ได้มาซึ่งที่ดิน เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยได้ไม่เกิน 1 ไร่ และ

ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

3) คนต่างด้าวอาจขอได้มาซึ่งที่ดินตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ซึ่งสามารถติดต่อขอรายละเอียดได้ที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 โดยสามารถติดต่อขอรายละเอียดได้ที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือตามพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ.2514

2.1 ต้องเป็นคนต่างด้าวหรือนิติบุคคลซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นคนต่างด้าวตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติอาศรัยฯ กรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) เป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยแสดงหลักฐาน หนังสือเดินทางแสดงสัญชาติของคนต่างด้าว และใบสำคัญถิ่นที่อยู่ (แบบ ตม.11, ตม.15 หรือ ตม.17 อย่างใดอย่างหนึ่งแล้วแต่กรณี) ซึ่งออกให้โดยกองตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือสำหรับคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวซึ่งออกให้โดยสถานตำรวจ ท้องที่ที่คนต่างด้าวมิมีถิ่นพำนักอยู่ ก็สามารถใช้เป็นหลักฐานขอได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในท้องที่ในกรณีนี้ได้โดยไม่ต้องนำหนังสือเดินทางมาแสดงอีก

(2) เป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน โดยแสดงหลักฐานหนังสือเดินทางแสดงสัญชาติของคนต่างด้าว และหนังสือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่รับรองว่าเป็นคนต่างด้าว ที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

(3) เป็นนิติบุคคลซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นคนต่างด้าวที่กำหนดไว้ในมาตรา 97 และ มาตรา 98 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งจดทะเบียนเป็นจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย โดยแสดงหลักฐานการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย เช่น บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนแล้ว ต้องแสดงหลักฐานหนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนจำกัด กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

(4) เป็นนิติบุคคลซึ่งเป็นคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542 และได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน โดยแสดงหลักฐานหนังสือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่รับรองว่าเป็นผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

2.2 การถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดของคนต่างด้าวและนิติบุคคลดังกล่าวในข้อ 2.1 เมื่อรวมกันแล้วจะต้องไม่เกินอัตราร้อยละสิบเก้าของเนื้อที่ห้องชุดทั้งหมดในอาคารชุดนั้นในขณะที่ขอจดทะเบียนอาคารชุด

กรณีคนต่างด้าวขอถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดคนต่างด้าวหรือนิติบุคคลซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นคนต่างด้าวจะถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดในประเทศไทยได้ ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ หากขาดหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ไม่ว่าจะถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดดังกล่าวได้ กล่าวคือทำให้ความเสี่ยงในภาคอสังหาริมทรัพย์ลดลง เมืองที่เป็นแหล่งเป้าหมายการลงทุนใหญ่คือกรุงเทพมหานคร เมืองท่องเที่ยวใหญ่ๆ เช่น พัทยา ภูเก็ต และเชียงใหม่ รวมถึงเมืองรองรอบๆ เมืองท่องเที่ยวเหล่านั้น สำหรับนักลงทุนรุ่นใหม่แตกต่างจากรุ่นเก่าซึ่งเข้ามาเป็นกรรมกรแบบเสื้อผืนหมอนใบ เน้นการใช้แรงงาน แต่รุ่นใหม่กลับเป็นคนหนุ่มสาวอายุระหว่าง 25-40 ปีมีพื้นฐานครอบครัวมาจากชนชั้นกลางที่เคยประกอบวิชาชีพรับราชการ บริษัทเอกชน บางคนเคยเรียนหรือทำงานในประเทศไทยมาก่อน นักลงทุนจำนวนมากเคยทำธุรกิจที่ใกล้เคียงกับธุรกิจท่องเที่ยวมาก่อน เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ส่งออกสินค้า ค่าขายระหว่างประเทศ (อรัญญา ศิริผล, 2561) แม้ว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจเหล่านี้จะมีการควบคุมโดยรัฐบาลไทยผ่านกฎหมายการถือครองทรัพย์สิน มาตรการทางภาษี ภาษีนำเข้าและส่งออกแต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่ายังคงมีปัญหาช่องว่างทางกฎหมายในเรื่องกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน เช่น กฎหมายทรัพย์สินส่วนบุคคล ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542 ที่ส่งผลให้เกิดการถือหุ้นแบบตัวแทนที่ผิดกฎหมาย จัดตั้งบริษัทแบบอนินิเพื่อจุดประสงค์ในการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ดินในไทยได้มีการใช้กฎหมายอื่นมาแก้ไขข้อจำกัดในด้านการลงทุนนี้ กฎหมายดังกล่าวคือกฎหมายที่ว่าด้วยการถือครองทรัพย์สินของคู่สมรสชาวต่างชาติ ในประเด็นนี้กลายเป็นช่องว่างหนึ่งของกฎหมายที่เป็นปัจจัย

ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนอำนาจหญิงชายในพื้นที่ครอบครัวภายใต้บริบทของการเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจท่องเที่ยวของชายชาวลีซู

บริบทภายในตลาดท่องเที่ยว

อำเภอปายเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านเหนือติดกับจังหวัดตองกิง ประเทศเมียนมาร์ ทิศตะวันตกติดกับอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ติดกับตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออกติดกับห้วยปูลิง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ลักษณะของอำเภอปายเป็นแอ่งกระทะที่ถูกโอบล้อมด้วยเทือกเขา มีพื้นที่ทั้งหมด 2,244.7 ตารางกิโลเมตร อำเภอปายมีความหลากหลายของกลุ่มผู้ที่อาศัยซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดแปดกลุ่ม คือชาวลีซู ชาวปากาเกอญอ ชาวไทยใหญ่ ชาวจีนฮ่อ ชาวมูเซอดำ ชาวมูเซอแดง ชาวม้ง ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้เป็นลักษณะเฉพาะและเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของอำเภอปาย

การก้าวเข้าสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวของอำเภอปายนั้นสามารถสืบย้อนไปได้ถึงประมาณปี พ.ศ.2525 และพบว่าการท่องเที่ยวของอำเภอปายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ดวงใจ หล่อธนวิชัย (ดวงใจ หล่อธนวิชัย, 2550) ได้แบ่งพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปายออกเป็นสี่ยุค โดยใช้เหตุการณ์สำคัญเป็นเงื่อนไขในการแบ่งแต่ละช่วงยุค ช่วงยุคที่หนึ่ง ระหว่างปี พ.ศ.2525-2537 อำเภอปายมีชื่อเสียงในฐานะเมืองเกษตรกรรมมีข้าวและกระเทียมเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก สำหรับการท่องเที่ยวนั้นเริ่มขึ้นเมื่อมีการพัฒนาถนนจากจังหวัดเชียงใหม่ไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มแรกเข้ามาเพื่อทำกิจกรรมเช่น เดินป่า การเข้าไปเยี่ยมชมหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่นบ้านจื๋นยูนนาน บ้านลีซอ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติและเรียนรู้วัฒนธรรม วัฒนธรรมในพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์เช่นในหมู่บ้าน วิถีชีวิตประจำวันของกลุ่มชาติพันธุ์คือจุดขายหลักที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวในยุคแรก

ในยุคที่สอง ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2531-2548 เป็นช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ กลุ่มคนที่ตกงาน ล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ได้เริ่มเข้าสู่อำเภอปายเพื่อหาช่องทางในการประกอบอาชีพ

กลุ่มคนหลักที่เข้ามาในช่วงเวลานี้คือกลุ่มศิลปินและนักออกแบบที่ตกงานจากกรุงเทพได้เข้ามาซื้อที่ดินเขาที่ดิ่งเพื่อประกอบธุรกิจเช่นร้านขายของที่ระลึก ร้านโปสการ์ด ในช่วงเวลาดังกล่าวเริ่มมีการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานทั้งถนนและไฟฟ้า ทำให้เป็นเหตุปัจจัยดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาทำธุรกิจ ในช่วงปี 2548 ได้เกิดภัยสึนามิซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นให้กลุ่มนักลงทุนขยายตัวขึ้นมายังอำเภอปาย ซึ่งส่งผลให้กลุ่มนักท่องเที่ยวเริ่มเปลี่ยนไปสู่นักท่องเที่ยวแบบ Mass Tourism อำเภอปายในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นจุดหมายหลักของนักท่องเที่ยวที่หนีความจำเจและเน้นการพักผ่อน ในปีเดียวกันนั้นเองเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่อำเภอปาย ทำให้พื้นที่การเกษตรเสียหายอย่างหนัก คนในพื้นที่เองจึงเริ่มหันเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจท่องเที่ยวทั้งการเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การดำเนินกิจการที่พัก ร้านอาหาร และการขายของที่ระลึก ซึ่งในช่วงเวลานี้เองที่ของที่ระลึกที่สื่อถึงวัฒนธรรมชนเผ่ากลายเป็นหนึ่งในสินค้าที่มีความต้องการสูงซึ่งมีมากพอที่จะทำให้กลุ่มแม่บ้านชาวสืซูเริ่มวางมือจากภาคเกษตรกรรมมาผลิตกระเป๋า เสื้อผ้า โดยใช้ลายดั้งเดิมเป็นหลัก ผู้หญิงสืซูเริ่มย้ายตัวเองออกจากครัวเรือนมาประกอบอาชีพภายนอกชุมชนทั้งรับจ้างเป็นแม่บ้านในที่พัก พนักงานร้านอาหารและขายของที่ระลึกบนถนนคนเดิน

ยุคที่สาม ระหว่างปี พ.ศ.2548-2552 เป็นช่วงเวลาที่อำเภอปายมีนักท่องเที่ยวเข้ามายังอำเภอปายเพิ่มกว่าช่วงปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 42.29 การเติบโตดังกล่าวเกิดขึ้นจากปัจจัยสนับสนุนหลายด้านทั้งงานพืชสวนโลกจังหวัดเชียงใหม่ การจัดงานเคาท์ดาวน์ของอำเภอปาย และภาพยนตร์เรื่องรักจังที่ทำให้ชื่อของอำเภอปายกลายเป็นที่รู้จักและกลายเป็นสถานที่ที่วัยรุ่นในยุคนั้นจะต้องมาเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคนทันสมัย ในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดในรูปแบบของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติโดยพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่ยังคงมีระยะเวลาที่ใช้ในอำเภอปายค่อนข้างนานบ้างอยู่หนึ่งถึงสองสัปดาห์บ้างอยู่เป็นเดือนถึงสามเดือนโดยมีกิจกรรมหลักคือการเที่ยวชมธรรมชาติ เดินป่า เที่ยวชมหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในขณะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวไทยมีระยะเวลาการเข้ามาในอำเภอปายระหว่างหนึ่งถึงสามวัน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเน้นการไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น น้ำพุ

ร้อนท่าปาย จุดชมวิwb้านจันยูนนาน กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปส่งผลต่อการดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ต่างออกไปโดยกลุ่มนักลงทุนต่างถิ่นได้ทยอยเข้ามาประกอบธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยกลุ่มนี้เกิดเป็นร้านอาหาร ที่พัก ร้านเช่ารถมอเตอร์ไซด์ ซึ่งการเกิดขึ้นของธุรกิจส่งผลต่อการดึงแรงงานออกจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแรงงานหญิงซึ่งเป็นที่ต้องการในตลาดท่องเที่ยวทั้งในส่วนของโรงแรมและที่พัก บทบาทของผู้หญิงในครัวเรือนถูกปรับเป็นผู้สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ในขณะที่ผู้ชายนอกจากการเป็นแรงงานช่างแล้ว การแทรกตัวเข้าสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีช่องทางที่น้อยกว่า ผู้ชายของครอบครัวจึงมักมีหน้าที่ดูแลบุตรและงานเกษตรกรรมในขณะที่ผู้หญิงออกไปทำงานประจำนอกบ้าน

ยุคที่สี่ ระหว่างปี พ.ศ.2553-2558 นับได้ว่าเป็นยุคของการโยกย้ายความเป็นปายดั้งเดิม เนื่องจากในระยะเวลาก่อนหน้านี้รูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไม่มี การควบคุมส่งผลอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลกระทบดังกล่าวเกิดจากการเข้ามาลงทุนโดยไม่มีการควบคุมทั้งการรุกกล้าทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหายาเสพติด มลภาวะทางเสียงและน้ำ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเองคือเมื่อมีการลงทุนเพิ่มขึ้นและการพยายามขายสินค้าและบริการเพื่อกักนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ทำให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองไป ยกตัวอย่างเช่น สินค้าที่ระลึกซึ่งมีวางจำหน่ายทั่วไปบนถนนคนเดินนั้นเป็นสินค้าชนิดเดียวกับที่ขายบนถนนคนเดินจังหวัดเชียงใหม่เนื่องจากเป็นสินค้าที่ผลิตจากโรงงานไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะ การเพิ่มขึ้นของสินค้าและบริการที่ไม่สะท้อนถึงความเป็นเมืองปายเหล่านี้ส่งผลให้เมื่อมีการเปิดเมืองท่องเที่ยวใหม่ที่มีการเดินทางเข้าถึงได้สะดวกสบายกว่าอำเภอปาย นักท่องเที่ยวชาวไทยจึงลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อรายได้ของผู้ประกอบการที่เข้ามาลงทุนในช่วงปีก่อนหน้า ทำให้เกิดการขายกิจการหรือการเปลี่ยนมือของเจ้าของกิจการมากมาย

ในส่วนของผู้ชมเองการเข้ามาของการท่องเที่ยวในระยะเวลาสิบปีก่อนหน้าได้ส่งผลอย่างยิ่งต่อรูปแบบการผลิตของครัวเรือน การเปลี่ยนการถือครองที่ดินไปสู่นายทุน

ได้เปลี่ยนระบบการผลิตของอำเภอปายจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น การลดลงของพื้นที่เกษตรทำให้แรงงานของครัวเรือนต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวซึ่งการออกไปสู่พื้นที่ท่องเที่ยวของแรงงานหญิงได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้และปรับประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถเพื่อให้ตนเองสามารถแทรกตัวเข้าสู่พื้นที่ท่องเที่ยวได้ ตัวอย่างเช่นการนำความสามารถด้านงานฝีมือของผู้หญิงลีซูมาใช้ในการผลิตสินค้าที่ระลึก การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารกับลูกค้า การเลือกแต่งกายให้เข้ากับพื้นที่และความเหมาะสมเช่นการเลือกที่จะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสากลในระหว่างการทำงานในร้านอาหารหรืองานแม่บ้านที่พัก แต่แต่งชุดประจำเผ่าในพื้นที่ของการเป็นแม่ค้าขายของที่ระลึกบนถนนคนเดิน บทบาทที่เพิ่มขึ้นของผู้หญิงนอกบ้านส่งผลให้โอกาสในการพบเจอผู้คนเพิ่มขึ้นอันส่งผลต่อการเลือกคู่ครอง ซึ่งการเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ในครัวเรือนในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้ส่งผลต่อค่านิยมของชุมชนในการเลือกคู่ครองที่ไม่ได้ทำงานในภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่เริ่มมีการสนับสนุนให้ผู้หญิงของครอบครัวเลือกแต่งงานกับชายชาวไทยหรือชาวต่างชาติโดยมีเป้าหมายด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลัก

ยุคที่ห้า ระหว่าง พ.ศ.2558-ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มนักท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวอย่างฉาบฉวยและใช้เวลาในพื้นที่สั้นนั้นได้ส่งผลต่อรูปแบบธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรสูงแต่ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาในระยะยาว จำนวนนักท่องเที่ยวไทยเริ่มลดลงส่วนหนึ่งจากนโยบายการเปิดเมืองรองให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ธุรกิจบางประเภทเช่นการขายสินค้าที่ระลึกจึงมีสถานะค่อนข้างซบเซาลง กระทั่งมีการพัฒนาศายการบินระยะสั้นจากจีนบินตรงสู่เชียงใหม่และการเปิดฟรีวีซ่าแก่นักท่องเที่ยวจีน ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้ามายังภาคเหนือของไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจีนส่งผลต่อธุรกิจจำนวนมากที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทัน โดยเฉพาะในส่วนของกาชาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ ในส่วนของการลงทุนเอง การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจีนนำมาซึ่งนักลงทุนชาวจีนที่ต้องการเข้ามาลงทุนในอำเภอปายในลักษณะหุ้นส่วนกับชาวไทย ทั้งที่เป็นแต่เพียงในนามและการแต่งงานกับคนในพื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้

กลายเป็นแรงงานสำคัญในพื้นที่ โดยเฉพาะในร้านอาหาร ร้านเช่ารถมอเตอร์ไซด์ คนขับรถรับส่งนักท่องเที่ยว

รูปแบบของการท่องเที่ยวที่ต่างไปในแต่ละช่วงเวลานั้นส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากปัจจัยกระตุ้นภายนอกทั้งในส่วนของนโยบายของภาครัฐต่อการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังอำเภอปายที่แตกต่างกัน ความต่างกันของนักท่องเที่ยวหลักในแต่ละช่วงเวลาสะท้อนให้เห็นเป็นการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการหลักที่ต่างกัน ความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลเข้าไปถึงหน่วยย่อยสุดของสังคมคือครัวเรือน รูปแบบความสัมพันธ์ของคนในครัวเรือนซึ่งตั้งอยู่บนฐานการผลิตนั้น มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความเป็นหญิงชายที่เคยถูกผูกติดบทบาทและหน้าที่ไว้ในบริบทใดบริบทหนึ่ง ได้มีความสั่นไหวและส่งผลกระทบต่อตัวปัจเจกให้เกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตในบริบทใหม่ การออกจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ปรับเปลี่ยนค่านิยมบางอย่างของชุมชนด้วย เช่นกันเช่นการเลือกคู่ครอง องค์ความรู้ทางการเกษตรถูกแทนที่มูลค่าด้วยองค์ความรู้ในการตลาด การทำงานนอกบ้านแทน ความสามารถในการผลิตข้าวหรือสินค้าเกษตรอื่นๆ ถูกแทนที่ด้วยความสามารถในการสื่อสารภาษาและการหารายได้จากค่าจ้าง หรือความเป็นเจ้าของกิจการเข้ามาแทนที่ในยุคของการท่องเที่ยวปายยุคปัจจุบัน

การพยายามปรับเข้าสู่การมีพื้นที่อำนาจในครอบครัวผ่านการเป็นส่วนหนึ่งของ ของการท่องเที่ยวของชายลี้ชู

เมื่อกล่าวไปถึงวัฒนธรรมและค่านิยมดั้งเดิมของชาวลี้ชูที่ให้ความสำคัญผ่านความสามารถในการเลี้ยงดูครอบครัว การปรับวิถีการดำรงชีวิตจากชุมชนเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ทำให้บทบาทของชายลดทอนมาอยู่ในพื้นที่ของบ้านมากขึ้นและเพิ่มบทบาทของผู้หญิงในพื้นที่นอกบ้านทั้งการออกไปค้าขาย พบปะผู้คนใช้ทักษะที่มากกว่าในภาคเกษตรกรรมหรือในครัวเรือน ความเป็นหญิงกลายเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำของครอบครัวโดยเฉพาะการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ความสามารถในการจัดการในพื้นที่นอกครัวเรือน ซึ่งเดิมเป็นของชายเท่านั้น การเข้ามา

ของการท่องเที่ยวในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาดูจะไม่เปิดพื้นที่ให้ชายชาวลีซู่ได้มีโอกาสเข้าไป มีบทบาทในกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากนัก แต่ผู้ชายเองก็หาได้นั่งเฉยต่อ สถานภาพดังกล่าว นัก ดังนั้นเมื่อรูปแบบของการท่องเที่ยวเปลี่ยนไปและส่งผลต่อนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป คือการเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวจีน โอกาสในอาชีพที่ฝ่ายชายสามารถเข้าร่วมได้นั้นเริ่มเปิดมากขึ้น ทั้งการเป็นคนขับรถตู้รับนักท่องเที่ยว ขับรถแท็กซี่นำเที่ยว ยังจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ กิจกรรมร้านเช่ารถ เหล่านี้นอกจากจะสร้างรายได้ให้แก่ฝ่ายชายแล้วยังเปิดโอกาสให้พวกเขาได้มีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว มีการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ทั้งในทางธุรกิจและในเรื่องส่วนตัว

“แต่ก่อนนักท่องเที่ยวเช่ารถเอง ขับเอง รถรับจ้างนำเที่ยวอย่างเราไม่ค่อยมีคนอยากใช้บริการ มาหลังๆ อุบัติเหตุเยอะ เขาเริ่มไม่อยากขับเอง ก็จะมาจ้างเราพาไปเราก็มิให้เลือกว่าจะไปที่ไหนราคาเท่าไร มาปีหลังๆ นี้บริษัทนำเที่ยวของจีนมาติดต่อเราเองโดยตรงเลย เขามาถึงป้ายก็ให้เราพาเที่ยวแล้วส่งต้อกลับไปเชียงใหม่ บางทีก็มาเช่ารถกลับบ้านๆ” อาทิตย์ อายุ 39 ปี ขับรถนำเที่ยว

การสร้างสายสัมพันธ์ดังกล่าวนอกจากจะช่วยขยายเครือข่ายรายได้จากการทำงานแล้ว เมื่อมีการลงทุนของนักลงทุนจีนในช่วงห้าปีที่ผ่านมา สายสัมพันธ์นี้ได้ถูกเสนอข้อเสนอใหม่ให้จากเป็นเพียงพนักงานรับจ้างให้แก่บริษัทเอกชนทั้งของคนไทยหรือจีน กลายเป็นหุ้นส่วนในการประกอบกิจการผ่านการจดทะเบียนสมรส

“เขาเสนอจ่ายหนี้สินที่มีทั้งหมดให้ มีเงินเดือนให้ แต่ขอให้หย่ากับเมียคนปัจจุบัน แล้วจดทะเบียนสมรสกับเขา ชื่อผมก็จะกลายเป็นเจ้าของ แล้วเขาก็ทำสัญญาว่าผมก็ยืมเขามาทำธุรกิจแบบไว้อีกฉบับ เขาเองก็สามารถต่อวีซ่าที่นี่ได้เลย ไม่ต้องยุ่งยาก” ไพ อายุ 34 ปี

ไฟ อายุ 34 ปี ในอดีตมีอาชีพค้าขายผลผลิตทางการเกษตร ก่อนจะเข้ามาประกอบอาชีพขับรถตู้ให้เช่าให้กับบริษัทนำเที่ยวแห่งหนึ่งในปาย ไฟสามารถสื่อสารภาษาจีนเพราะเกิดในครอบครัวที่พ่อเป็นจีนฮ่อแม่เป็นลื้อ ถิ่นสัญชาติไทย แต่งงานแล้วแต่ยังไม่มีบุตร ไฟขับรถให้กับบริษัทนำเที่ยวแห่งหนึ่งหนึ่งสนทนากับไกด์จีนที่นำนักท่องเที่ยวมาจากเชียงใหม่ เธอ (ภรรยาชาวจีน) ต้องการประกอบธุรกิจที่พักในอำเภอปายแต่ด้วยเงื่อนไขทางกฎหมายทั้งการขึ้นทะเบียนบริษัทและการขอวีซ่าที่ยุ่งยาก เธอจึงเสนอให้ไฟจดทะเบียนสมรสและเป็นหุ้นส่วนของกิจการที่พัก ไฟได้ปรึกษากับภรรยาและจดทะเบียนสมรส ใช้ชื่อเป็นเจ้าของกิจการที่พัก ได้รับส่วนแบ่งบางส่วนจากการเป็นหุ้นและติดต่อเรื่องเอกสารทางราชการ แม้ว่าจดทะเบียนสมรสแต่ไฟเองไม่ได้ยุ่งกันฉันท์สามีภรรยา กับสาวจีนคนดังกล่าว เป็นเพียงสามีในนามแต่ยังคงกลับบ้านดูแลครอบครัวเหมือนเดิม

ในกรณีของไฟ พบว่า การจดทะเบียนสมรสนั้นคุ้มค่าเพราะตัวเขาเองได้รับส่วนแบ่งจากการประกอบกิจการที่พักแล้ว เขาเองยังได้ชื่อเป็นเจ้าของกิจการนั้นๆ ซึ่งไฟเชื่อว่าการประกอบกิจการที่พักนอกจากการบริหารงานภายในแล้ว การวางตัวของเจ้าของที่น่าเชื่อถือก็เป็นส่วนสำคัญของการสร้างความเชื่อถือให้แก่ลูกค้า เขามองหุ้นส่วนชาวจีนว่าเป็นหุ้นส่วนไม่ใช่นายจ้าง ตัวเขาเองรู้สึกที่ต้องดูแลกิจการนี้ด้วยเช่นกัน การเป็นหุ้นส่วนในกิจการที่พักนอกจากจะเพิ่มรายได้ ในส่วนของการเครือข่ายสังคมเองก็ขยายขึ้นเนื่องจากตัวเขาเองต้องเป็นผู้ติดต่อประสานงานในทางเอกสารทุกอย่าง ซึ่งการได้เข้าไปทำงานในส่วนนี้ทำให้เขาได้เรียนรู้กระบวนการการดำเนินงาน ได้รู้จักเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการรายอื่นๆ ซึ่งการเป็นเกษตรกรหรือคนขับรถไม่สามารถเข้าถึงในประสบการณ์เหล่านี้ ปัจจุบันนอกจากการสื่อสารภาษาจีนแล้วเขาเองได้พยายามพัฒนาภาษาอังกฤษโดยมองว่าในอนาคตเขาเองก็อยากทำกิจการของตัวเองด้วยเช่นกัน แต่สิ่งที่เขาเรียนรู้คือ ตลาดนักท่องเที่ยวจีนจะเลือกใช้บริการจากคนจีนด้วยกันเป็นหลัก ดังนั้นหากในอนาคตเขาเปิดกิจการเขาเองจะไม่เฉพาะเจาะจงเพียงกลุ่มนักท่องเที่ยวจีน

ในกรณีของไฟนั้น การจดทะเบียนสมรสเป็นไปเพื่อเหตุผลทางธุรกิจอย่างชัดเจนแตกต่างจากกรณีของ เค อายุ 29 ปี ที่เป็นการจดทะเบียนแต่งงานและอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาและมีการประกอบธุรกิจถาวรร่วมกัน โดยพบกับภรรยาชาวจีนผ่านการ

ติดต่อกับรุ่นพี่ที่รู้จักกัน เคทำงานเป็นเด็กรับส่งรถให้กับร้านเช่ารถ เคสามารถสื่อสารภาษาจีนได้เนื่องจากเข้าเรียนในโรงเรียนของหมู่บ้านที่มีคนจีนฮ่อเป็นประชากรหลัก ตัวเคเองเคยมีภรรยามาแล้วหนึ่งคนแต่เลิกไปเนื่องจากสถานะของตนเองที่ไม่ได้ร่ำรวยพอจะซื้อหาในสิ่งที่ภรรยาต้องการได้ เช่นรถยนต์ หรือการสร้างบ้านใหม่บนที่ดินของพ่อแม่ ภรรยา ภรรยาคนปัจจุบันของเคเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาเที่ยวเชียงใหม่และพายทุกปีทั้งกับเพื่อนและครอบครัวและใช้บริการรถเช่าจากร้านที่เคทำงานทุกครั้งจนกระทั่งในปีสุดท้าย พี่ที่ทำงานได้เล่าให้เคฟังว่ามีสาวจีนหน้าตาดีอยากมาอยู่ปาย อยากให้ช่วยหาบ้านเช่า เคจึงช่วยเหลือและได้รู้จักกับภรรยา โดยภรรยาของเคนั้นหลังจากจบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยได้ทำงานให้กับบริษัทส่งออกทำให้ได้มีโอกาสเดินทางมาไทยบ่อยครั้ง และมองเห็นโอกาสในการเปิดกิจการเกี่ยวกับรถเช่าเนื่องจากมองว่าร้านเช่ารถสำหรับนักท่องเที่ยวจีนยังไม่มี การเช่ารถหรือปรึกษาเกี่ยวกับการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยวจีนยังไม่มีประสิทธิภาพ ตนเองจึงอยากเปิดกิจการลักษณะนี้เอง การมาอยู่ปายมีเป้าหมายร่วมอีกประการคือเปิดโอกาสให้ได้เจอกับผู้ชายเพราะด้วยอายุสามสิบและยังไม่ได้แต่งงาน สำหรับครอบครัวจีนมองว่าไม่ดี การมีครอบครัวช้าแสดงว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่มีคนต้องการ ที่เลือกแต่งงานกับเค ส่วนหนึ่งคือโอกาสในการทำธุรกิจร่วมกันและสามารถสื่อสารกันได้ด้วยภาษาจีน

มี ภรรยาของเคเล่าถึงการตัดสินใจเข้ามาประกอบธุรกิจในอำเภอปายว่า ตนเองมาเที่ยวประเทศไทยค่อนข้างบ่อยทั้งกับเพื่อนและครอบครัว และมองเห็นช่องทางในการทำธุรกิจเนื่องจากทุกครั้งที่มาจะมีปัญหาเรื่องการสื่อสารเพราะคนไทยพูดภาษาจีนได้น้อยมาก บ่อยครั้งที่ปัญหานี้ทำให้เพื่อนๆ เลือกที่จะไปเที่ยวประเทศที่ง่ายกว่าเช่นประเทศเวียดนามและลาว ตนเองอายุ 34 ปี และมีพื้นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและการตลาดทำให้มองเห็นช่องทางนี้ เหตุผลที่เลือกเมืองปายเนื่องจากความชอบส่วนตัวและมองว่าอำเภอเล็กๆ แห่งนี้มีนักท่องเที่ยวเข้าออกตลอดปีมีทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดทั้งปี ในด้านการลงทุนถือว่ามีความเป็นไปได้ ในขั้นแรกตนเองคิดจะทำธุรกิจในรูปแบบบริษัทแต่เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมายต่างๆ ทำให้ตนเองชะลอความคิดการจัดตั้งบริษัทลง ในเวลาเดียวกับที่รู้จักและสนิทกับ เค จึงเกิดความคิดในการ

ทำธุรกิจร่วมโดยมีเคเป็นเจ้าของ ในส่วนของครอบครัว ผู้หญิงอายุมากเช่นตนเองนั้นการหาคู่ครองเป็นเรื่องยาก ทางครอบครัวตนเองค่อนข้างเป็นห่วงและกังวลว่าจะไม่สามารถแต่งงานได้ การแต่งงานกับเคนออกจากจะทำให้ครอบครัวมีความอุ่นใจในเรื่องนี้แล้วยังสบายใจว่าตนเองได้มีธุรกิจของตนเองอย่างแท้จริงซึ่งทางครอบครัวพร้อมอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนทั้งในส่วนของการลงทุนและการประชาสัมพันธ์

เคกล่าวถึงสถานภาพของตนในครอบครัวว่า แม้ว่าเงินลงทุนกิจการทั้งหมดเป็นของภรรยาและครอบครัวแต่การบริหารจัดการในการต่อรองกับลูกค้า การบริการการสื่อสารเป็นหน้าที่ของตนเป็นหลัก ส่วนหนึ่งมาจากแม้ว่าคู่สมรสต่างชาติจะจดทะเบียนสมรสแต่หากไม่มีวีซ่าทำงานย่อมไม่สามารถทำงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายได้ เขาเองจึงเป็นผู้ออกหน้าแทนในทุกกรณี ซึ่งในฐานะสามีและหัวหน้าครอบครัวมันคือหน้าที่ของตนเองอยู่แล้ว ภรรยาเองมีวัฒนธรรมความเชื่อที่ใกล้เคียงกับวัฒนธรรมลัทธิมาก ทั้งวันสำคัญทางศาสนา งานปีใหม่ การเคารพสามี และการแสดงตนของภรรยา แม้ว่าเธอจะเป็นผู้หญิงเก่งแต่ก็ยังวางตัวเป็นภรรยาที่อยู่ข้างหลังสามี ซึ่งในส่วนนี้ เคมองว่า หาได้ยากในสาวลัทธิรุ่นหลัง

สำหรับเคการเป็นผู้นำครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะการได้รับการยอมรับจากครอบครัวของฝ่ายหญิงและฝ่ายหญิงเอง ซึ่งเคมองว่าการทำงานร้านเช่ารถกินเงินค่าจ้างรายวัน หากต้องการแต่งงานครอบครัวของฝ่ายหญิงมักไม่ยอมยกลูกสาวให้ตน การแต่งงานกับผู้หญิงจีนนอกจากจะช่วยให้ฝ่ายหญิงได้เข้ามาอยู่ในไทยดำเนินธุรกิจระยะยาวแล้ว ความยอมรับนับถือที่เขาได้รับมีมากและตัวเขาเองพอใจในสิ่งนี้

การแต่งงานกับหญิงจีนของทั้งสองกรณีจะพบว่าเป้าหมายร่วมกันคือการเข้ามาดำเนินกิจการในประเทศได้อย่างง่ายดายเป็นอิสระและสามารถต่อวีซ่าเพื่อจะอยู่ต่อในระยะยาวได้ โดยสะดวกในเวลาเดียวกับที่มีหุ้นส่วนคนไทยที่ไว้วางใจได้ดำเนินการทางกฎหมายแทน แต่ในทั้งสองกรณีกลับพบว่าในกรณีของไฟ การจดทะเบียนสมรสและเป็นเจ้าของกิจการร่วมกันถูกมองเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่ตัวเอง เป็น “อาชีพ” ที่สร้างรายได้ แม้ว่าการเป็นสามีในบริบทหนึ่งคือการเปลี่ยนสถานภาพ แต่สถานภาพนั้นไฟได้มองมันเป็นอาชีพที่สร้างรายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัวของตนเองในฐานะผู้นำครอบครัวในพื้นที่บ้าน ในขณะที่ในพื้นที่นอก

บ้านมันคืออาชีพที่นอกจากจะสร้างรายได้แล้วยังช่วยเสริมสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ และพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่ออนาคตทางธุรกิจของตัวเอง ในขณะที่กรณีที่สองนั้น สถานภาพความเป็นผู้นำครอบครัวที่ได้รับและการยอมรับจากครอบครัวของฝ่ายหญิงเป็น คือปัจจัยสำคัญในการยอมแต่งงานและเป็นเจ้าของกิจการแต่เพียงในนาม

บทสรุป

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมากลุ่มเป้าหมายของการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์และการจัดการความสัมพันธ์ในครัวเรือนของชุมชนชาวลีซู่ ซึ่ง จะเห็นได้ว่าความเป็นหญิงชายหาได้ถูกผูกติดอยู่กับพื้นที่ที่กำหนดไว้เช่นในอดีต พื้นที่ใน ครัวเรือนไม่ใช่ที่จองจำผู้หญิงอีกต่อไป ในบริบทของการท่องเที่ยว การสูญเสียสถานภาพ ผู้นำของชายลีซู่เกิดมากขึ้น ค่านิยมการแต่งงานกับคนนอกหรือชาวต่างชาติได้ทำให้ผู้ชาย ลีซู่ต้องปรับตัวจากเดิมเป็นผู้กุมอำนาจของพื้นที่เกษตรกรรมไปเป็นการศึกษาและเรียนรู้ การทำงานในพื้นที่ท่องเที่ยวในตลาดของการท่องเที่ยว การเข้าสู่พื้นที่ท่องเที่ยวนอกจาก จะเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวแล้วยังเปิดโอกาสให้ชายลีซู่กลุ่มนี้ได้สร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่กว้างขึ้น ซึ่งการขยายตัวของกลุ่มนักท่องเที่ยวจีนและนักลงทุนจีนนับได้ว่าเป็นโอกาสในการเติมเต็มความต้องการของทั้งฝ่ายชายลีซู่เองที่แสวงหาโอกาสในตลาด ท่องเที่ยวและนักลงทุนที่สามารถหาผู้ร่วมลงทุนที่เกี่ยวข้องกันลึกซึ้งกว่าผู้ร่วมหุ้น และ แก้ปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายในการลงทุนในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

การแบ่งพื้นที่ของชายและหญิงไว้เพียงพื้นที่บ้าน หรือนอกบ้านอย่างตายตัวไม่สามารถหยิบมาใช้กำหนดความเป็นหญิงชายในสังคมได้อีกต่อไปเมื่อการท่องเที่ยวได้เปิด ให้พื้นที่ส่วนตัวหรือครัวเรือนซึ่งถูกจำกัดเฉพาะไว้กับผู้หญิงนั้นได้ผลิตใหม่ในพื้นที่ สาธารณะ เพิ่มอำนาจในครัวเรือนให้ฝ่ายหญิง แต่การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้หาได้มีการหยุด นิ่งไม่ เมื่ออำนาจของผู้ชายในพื้นที่นอกบ้านถูกลดทอนลง การพยายามรักษาสถานภาพ ความเป็นชายที่ได้รับการยอมรับในชุมชนได้ผลักดันให้พื้นที่นอกบ้านมีความหมายกว้าง ออกไปกว่าพื้นที่เกษตรกรรมทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนนี้คือกิจกรรมทาง เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปนอกจากจะส่งผลต่อรูปแบบ

การจัดการการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนกลุ่มแล้วยังส่งผลต่อการหยิบใช้ของกลุ่มคนเพื่อสร้างพื้นที่ให้ตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2546). “ผู้หญิง/ผู้ชาย: ที่บ้าน/ที่สาธารณะ” ใน มิติหญิงชาย (การสร้างองค์ความรู้แบบสตรีศึกษา). ฉบับที่ 6 (กรกฎาคม 2546). กรุงเทพฯ: คณะทำงานส่งเสริมมิติชายหญิง.
- กรวรรณ สังขกรและคณะ.(2560). รายงานฉบับสมบูรณ์แผนการวิจัย การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว: ตลาดนักท่องเที่ยวจีน. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ดวงใจ หล่อธนวนิชย์. (2550). รัฐ ทุน ชุมชน กับการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างไทยกับญี่ปุ่น. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. วิทยาลัยสหวิทยาการ สาขาสหวิทยาการ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์. (2554). การท่องเที่ยวประตูสู่ความปรับเปลี่ยนสถานะของผู้หญิง ลีซอ. วารสารปาริชาติ. ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (เม.ย.-ก.ย. 2554). หน้า 37-54.
- ยศ สันตสมบัติ. (2557). มังกรหลากสี: การขยายอิทธิพลเหนือดินแดนและพันธกิจเผยแผ่อารยธรรมในอุษาคเนย์. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุชาติ ทวีสิทธิ์. (บรรณาธิการ). (2547). เพศภาวะ : กระบวนทัศน์เพื่อโลกใบใหม่ที่เท่าเทียมใน เพศภาวะ: การท้าทายร่างการค้นหาตัวตน. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรัญญา ศิริผล. (ม.ป.ป.). ผู้ประกอบการรุ่นใหม่กับความมั่นคงด้านธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือ วารสารประชาคมวิจัยออนไลน์ ฉบับที่ 132 น.15. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561. http://rescom.trf.or.th/display/keydefault.aspx?id_colum=3541.

- กรุงเทพธุรกิจ (ออนไลน์). (2558, กรกฎาคม 3). “ทุนจีน” บุกเชียงใหม่ลุยซื้อ “อสังหาฯ”
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2561. <http://www.home.co.th/hometips/detail/81305>.
- ลภัส อัครพันธุ์. (2561). นักท่องเที่ยวจีนยังแกร่งแม้เศรษฐกิจชะลอตัว. สืบค้นเมื่อวันที่ 2
กันยายน 2561. <https://www.sceic.com/th/detail/product/1936>.)
- MGR Online. (2559, มีนาคม 16). “ซีจีนแหล่งทุนเชียงใหม่ส่งผลดีแต่ต้องใช้ กม.คุมให้
ท้องถิ่นได้ประโยชน์จริง” สืบค้นวันที่ 22 มีนาคม 2561. <https://mgronline.com/local/detail/9590000027558>.
- ThaiPBS. (2560). สัมภาษณ์พิเศษ เทริน ยี่เซิง กงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
ประจำเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2561. <https://www.citizenthaipbs.net/node/20819>.
- DAI Bin, JIANG Yiyi, YANG Liqiong, and MA Yiliang. (2013). Stage characteristics
and policy choices of China's outbound tourism development.
Tourism Tribune, 28(1), P.39–45.
- Mackie,J.(1993). Changing Patterns of Chinese Big business in Southest Asia’s
In R.McVey, ed., Southest Asian Studies, University of Hong Kong.
- Rodding, S.G. (1990). The spirit of Chinese capitalism. Berlin: De Gruyter.
- Wolfgang George ARLT. (2006). China’s Outbound Tourism. Routledge 270
Madison Ave, New York, NY. P.124